

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.02.1960, sp. zn. 7 Tz 120/59, ECLI:CZ:NS:1960:7.TZ.120.1959.1

Číslo: 32/1960

Právní věta: Na zavinenie v zmysle § 3 tr. zák. možno usudzovať aj z nepriamych dôkazov. V prípade spôsobenia manka v prevádzkárni socialistického sektoru jeho vedúcim pracovníkom, možno dovodiť záver o úmyselnom rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve z nákladného spôsobu života, prepychového zariadenia bytu a pod. po dôkladnom objasnení získania prostriedkov a preverení obhajoby obžalovaného. V prípade rozporov v zprávach o povesti obžalovaného je súd povinný vyšetriť, ktoré tvrdenie dotyčne osoby a chovania sa obžalovaného z uvedených zpráv je pravdivé, alebo vysvetliť, prečo uveril neskoršej zpráve a prečo nevzal do úvahy pôvodnú zprávu o povesti obžalovaného. Bez ozrejmenia si týchto dôležitých okolností nemôže byť neskoršia zpráva podkladom pre utvorenie bezpečného sudcovského presvedčenia o vine obžalovaného.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 19.02.1960

Spisová značka: 7 Tz 120/59

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dokazování, Obhájce, Odpovědnost trestní, Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Zavinění, Zproštění obžaloby

Předpisy: 86/1950 Sb. § 3

§ 245

§ 246 64/1956 Sb. § 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1960 sb. rozh.

Na zavinenie v zmysle § 3 tr. zák. možno usudzovať aj z nepriamych dôkazov. V prípade spôsobenia manka v prevádzkárni socialistického sektoru jeho vedúcim pracovníkom, možno dovodiť záver o úmyselnom rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve z nákladného spôsobu života, prepychového zariadenia bytu a pod. po dôkladnom objasnení získania prostriedkov a preverení obhajoby obžalovaného.

V prípade rozporov v zprávach o povesti obžalovaného je súd povinný vyšetriť, ktoré tvrdenie dotyčne osoby a chovania sa obžalovaného z uvedených zpráv je pravdivé, alebo vysvetliť, prečo

uveril neskoršej zpráve a prečo nevzal do úvahy pôvodnú zprávu o povesti obžalovaného. Bez ozrejmenia si týchto dôležitých okolností nemôže byť neskoršia zpráva podkladom pre utvorenie bezpečného sudcovského presvedčenia o vine obžalovaného.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 19. februára 1960 - 7 Tz 120/59.)

Obžalovaná, vedúca predajne, bola žalovaná, že v dobe od januára 1955 do 22. februára 1956 ako hmotne zodpovedná vedúca ambulatného predaja tabaku v Turčianskych Tepliciach a v dobe od 20. 7. 1953 do 22. 2. 1956 ako vedúca predajne Narpa v Turčianskych Tepliciach, si na týchto predajniach ponechávala časť tržieb a takto zapríčinila uvedeným podnikom manko vo výške 20 000,- Kčs.

Ľudový súd v Turčianskych Tepliciach uznal obžalovanú vinnou trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 245 ods. 1 písm. b), c) tr. zák. a odsúdil ju zato na bezpodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov a na vedľajší trest zákazu činnosti v distribúcii na 10 rokov.

Krajský súd v Žiline na odvolanie okresného prokurátora zrušil rozsudok ľudového súdu vo výroku o vine v tom smere, že obžalovaná svojou trestnou činnosťou zapríčinila manko najmenej 20 000,- Kčs, pričom ponechal právne posúdenie napadnutého rozsudku bez zmien, vyniesol nový bezpodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov a vyslovil ten istý vedľajší trest, ako súd ľudový.

Najvyšší súd na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu vyslovil porušenie zákona v ustanovení § 2 ods. 7 tr. por., napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a Krajskému súdu v Žiline nariadil, aby vec znovu prejednal a rozhodol.

Odôvodnenie:

Krajský súd v dôvodoch napadnutého rozsudku síce uvádza, že obrana obžalovanej, ktorou sa táto domáhala, aby jej trestná činnosť bola posúdená ako trestný čin podľa § 246 tr. zák., je neopodstatnená, na druhej strane však na rozdiel od ľudového súdu výslovne konštatuje, že vina obžalovanej nebola preukázaná ani svedeckými výpoveďmi a ani iným dôkazným materiálom.

Krajský súd pri ustálení viny obžalovanej z úmyselného trestného činu vychádzal čiste z toho zistenia, že celý spôsob jej života nasvedčuje nato, že na vedenie prepychovej domácnosti a na prepychové obliekanie potrebovala značné finančné prostriedky, ktoré za žiadnych okolností nemohla kryť zo svojho, ako ani zo zárobku svojho manžela. Tak podľa zistenia krajského súdu kúpila obžalovaná v roku 1958 1 televízor za 4300,- Kčs z peňazí, ktoré zdedila po svojej tete E. R. V roku 1953 si jej manžel kúpil motorku za 7000,- Kčs, v roku 1954 si kúpila gramorádio a vysavač a v tom istom roku aj ladničku za 3300,- Kčs. Okrem toho si obžalovaná v roku 1953 kúpila nábytok za 10 000,- Kčs.

Z tej skutočnosti, že obžalovaná za dobu 2 rokov si nakúpila veci asi za 21 000,- Kčs, do čoho neboli však započítané výdaje na jej prepychové obliekanie, ako aj ostatné výdaje na domácnosť, včítane výchovy a šatenia jej 2 maloletých detí, dochádza potom krajský súd k záveru, že na krytie týchto výdajov musela obžalovaná zobrať z pokladne najmenej 20 000,- Kčs.

K skutkovým záverom krajského súdu je treba predovšetkým podotknúť, že zásadne je správne, keď orgány činné v trestnom konaní pri skúmaní príčiny vzniklého manka skúmajú aj spôsob života hmotne zodpovedného vedúceho tej predajne, v ktorej bolo manko zistené. Nákladný spôsob života spojený s nadmernými a zvýšenými výdajmi môže byť niekedy dostačujúcim dôkazom, že páchatel' na krytie týchto výdajov nemohol vystačiť z riadneho príjmu, ktorý poberal sám, prípadne spolu s ostatnými členmi svojej rodiny.

V takomto prípade treba, aby bolo veľmi starostlivo skúmané, nielen o aké konkrétne výdaje išlo, ale musí sa urobiť aj podrobný rozbor príjmov páchatela, prípadne ďalších členov domácnosti a z toho hľadiska prihliadajúc aj k časovému rozvrhu týchto nákupov skúmať, či veci, ktoré boli nakúpené po odpočítaní nutných nákladov na živobytie, mohli byť hrazené aj z týchto riadnych príjmov.

Krajský súd nielen že takýto rozbor neurobil, ale ani neuviedol, na základe akých dôkazov došiel k záveru, že obžalovaná viedla nákladný život presahujúci jej zárobkové možnosti, ako aj zárobkové možnosti jej manžela, prípadne aj ďalších členov jej rodiny, s ktorými žila v spoločnej domácnosti. Už z tohto dôvodu je rozsudok krajského súdu prakticky nepreskúmateľný a preto nesprávny.

K jednotlivým konkrétne vypočítaným zakúpeným veciam je treba uviesť, že motocykel zakúpil manžel obžalovanej ešte v roku 1953, pričom krajský súd vôbec nezistoval, z akých zdrojov bol tento motocykel zakúpený, či nebol zakúpený aj zo sumy predtým predaného starého motocykla, alebo z iných ušetrených peňazí. Nebolo vôbec zistené, v ktorom mesiaci došlo k zakúpeniu tohto motocykla, či teda sa tak nestalo ešte pred započatím trestnej činnosti obžalovanej, teda ešte pred 20. júlom 1953. Prinajmenej mal v tomto smere byť vypočítaný manžel obžalovanej, aby sa k veci mohol vyjadriť a aby prípadne bližšie okolnosti objasnil.

Dotyčne zakúpenia nábytku krajský súd neuviedol, v akom časovom rozpätí bola za tento nákup splatená suma 10 700,- Kčs. Vôbec potom neprihliadol k zpráve štátnej sporiteľne z 10. júna 1959, že manžel obžalovanej obdržal na zakúpenie nábytku 21. apríla 1954 úver vo výške 8000,- Kčs, ktorý splácal tým spôsobom, že mu bolo z platu mesačne zrážané 300,- Kčs, a to po celú dobu, kedy pracoval o záposlovského rudného priemyslu, po odchode z tohto podniku potom splácal uvedenú pôžičku veľmi nepravidelne, takže nakoniec musela ho štátna sporiteľňa zažalovať. Úver bol potom úplne splatený 4. októbra 1958, a to prevodom sumy Kčs 1933,95 z vkladnej knižky č. 20154, resp. z vkladnej knižky č. 2484, ktorú menovaný dlžník obdržal ako dar od tety svojej manželky.

Vôbec potom v spisoch nie je bezpečného dôkazného podkladu, a že by bol vysavač zakúpený v dobe spáchania trestnej činnosti obžalovanej. Krajský súd ďalej vôbec neuviedol, na základe akých dôkazov zistil, že obžalovaná sa prepychove obliekala. Pokiaľ to uvádza zpráva OO VB v Turčianskych Tepliciach, ide o celkom všeobecné konštatovanie bez uvedenia bližších údajov, nehladiac nato, že v tejto zpráve nie je ani uvedené, na základe akých konkrétnych okolností sa došlo k záveru o prepychovom spôsobe života obžalovanej, poťažne jej manžela. Tak nebolo zistené, že by v byte obžalovanej, okrem už vypočítaných vecí, sa nachádzali prepychové súčiastky zariadenia a prípadne, že by v kritickej dobe obžalovaná alebo jej manžel boli zakúpili väčšie množstvo šatstva, alebo oblekov.

Vedľa toho potom bolo potrebné, aby krajský súd zistil príjmy obžalovanej a jej rodinných príslušníkov. Krajský súd však, ako už bolo uvedené, ani takýto rozbor príjmov obžalovanej neurobil, neprihliadol najmä k tomu, že priemerný mesačný zárobok manžela obvinenej v roku 1953 od augusta do decembra robil 2650,- Kčs, v roku 1954 robil 2450,- Kčs a v roku 1956 okolo 2000,- Kčs.

K týmto sumám bolo treba pripočítať aj príjmy obvinenej, prípadne aj ďalších členov jej rodiny, ako napr. jej otca, s ktorým žili v spoločnej domácnosti. Takto zistené príjmy potom mal krajský súd porovnať so zistenými výdajmi a len potom mohol správne posúdiť, či výdaje obžalovanej v kritickej dobe zodpovedajú jej zárobkovým možnostiam.

Krajský súd v dôvodoch svojho rozsudku uvádza, že o úmyselnom rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve zo strany obžalovanej sa presvedčil z už spomínaného nákladného života obžalovanej. Zrejme za základ takého zistenia slúžilo krajskému súdu oznámenie výsledku šetrenia OO VB podľa ktorého obžalovaná spolu so svojím manželom sa prepychove obliekala a bola náchylná nadviazať s mužmi milostné styky a mala prepychove zariadený byt. Krajský súd ale pritom

prehliadol, že ten istý orgán 16. júla 1956 v zpráve o povesti napísal o obžalovanej úplný opak, že proti nej neboli ani v minulosti, ani v prítomnosti zistené žiadne závady, viedla usporiadaný rodinný život, požívala dobrú povesť a po mravnej stránke neboli proti nej žiadne námietky. Vzhľadom na protirečiace si zprávy čo do spôsobu života obžalovanej, ak krajský súd pre nedostatok iných usvedčujúcich dôkazov založil svoj rozsudok na uvedenom spôsobe života obžalovanej, okrem už spomínaných okolností mal vyšetriť, ktoré tvrdenie dotyčne osoby a chovania sa obžalovanej z uvedených zprávy je pravdivé, alebo vysvetliť, prečo uveril neskoršej zpráve a prečo nevzal do úvahy pôvodnú zprávu o povesti obžalovanej. Bez ozrejmenia si týchto dôležitých okolností nemôže byť neskoršia zpráva podkladom pre utvorenie bezpečného sudcovského presvedčenia o vine obžalovanej, ako to urobil krajský súd.

Krajský súd ale mal si pre svoje rozhodnutie vyšetriť aj ďalšie dôležité okolnosti, ktoré v značnej miere mohli prispieť na vyjasnenie vecí a na zistenie okolností rozhodných pre posúdenie viny obžalovanej. Podľa výsledku vykonaného dokazovania je dôvodné podozrenie, že obžalovaná zanedbávala dozor nad chodom jej zverených predajní a tým umožnila zamestnancom a iným osobám, ktoré s predajňou prišli do styku, aby na úkor tejto sa obohacovali. Bolo preto treba skúmať, či obžalovaná vedela o tomto stave, najmä o tom, že zanedbávaním dozoru môže nastať v predajniach škoda.

Ak krajský súd bez zistenia uvedených a pre rozhodnutie veci dôležitých okolností rozhodol vo veci, rozhodoval na základe neúplne zisteného konania obžalovanej a tým porušil ustanovenie § 2 ods. 7 tr. por., ktoré nariaďuje súdom, aby všetky okolnosti významné pre rozhodnutie veci náležite objasnili. Bolo preto treba na dôvodnú sťažnosť pre porušenie zákona, podanú predsedom Najvyššieho súdu, napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť a tomu nariadiť, aby vec znovu prejednal a rozhodol.